

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 2 sierpnia 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał J. M. na podstawie art. 24 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016r., poz. 887 ze zm.) prawo do emerytury od 1.07.2017r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. W uzasadnieniu Zakład wyjaśnił, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Organ wskazał, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Zakład przyjął, że kwota składki zaewidencjonowana na koncie wnioskodawcy z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 57567,28zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 166520,07zł, średnie dalsze trwanie życia wynosi 209,20 miesięcy, a wyliczona kwota emerytury wynosi 1071,16zł. ZUS wyjaśnił także, że wysokość emerytury obliczył zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 26 w/w ustawy w następujący sposób: $(\dots,28 + (\dots),07) / 209,20 = 1071,16zł$. Zakład podał, że zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wynosi 116,48 zł. Ogólna wysokość emerytury ubezpieczonego od 1.07.2017r. wyniosła 1187,64 zł brutto.

/decyzja k. 21 akt emerytalnych/

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą J. M. złożył od niej odwołanie, w którym zakwestionował wysokość wyliczonego przez ZUS świadczenia emerytalnego, a także ilość miesięcy średniego dalszego trwania życia, którą organ emerytalny przyjął do wyliczenia jego emerytury, argumentując, że nie wiadomo na jakiej podstawie Zakład przyjął te wartości.

/odwołanie k. 3/

W odpowiedzi na odwołanie Zakład wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie.

/odpowiedź na odwołanie k. 4-5/

W piśmie procesowym z 3.01.2018r. odwołujący sprecyzował, że kwestionuje wysokość emerytury za pracę w gospodarstwie rolnym argumentując, że ZUS do emerytury wliczył okres od 1.01.1983r. do 31.12.1990r. podczas, gdy skarżący załączył dokumenty potwierdzające jego pracę w gospodarstwie rolnym od 1967r. do 1971 r. oraz prowadzenie gospodarstwa rolnego od 6.04.1971 r. do 19.07.1988r. akcentując, że nigdzie w wyliczeniu kapitału początkowego nie uwzględniono tego okresu.

/pismo procesowe odwołującego k. 12/

Na rozprawie w dniu 19.04.2018r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w niniejszej sprawie - wnioskodawca poparł odwołanie oświadczając, że wnosi o uwzględnienie przy obliczeniu wysokości kapitału początkowego i wysokości emerytury okresu jego pracy w gospodarstwie rolnym od 1967r., jednocześnie przyznając, że był zwolniony z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników i dopiero od 1982r. do 1990r. rzeczywiście opłacał te składki – tak, jak przyjął ZUS. Łącznie przez 8 lat i 6 miesięcy. Pełnomocnik ZUS wniósł natomiast o oddalenie odwołania podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie.

/stanowiska stron - e-prot. z 19.04.2018r.: 00:00:45/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. M. urodził się w dniu (...) , ukończył powszechny wiek emerytalny 66 lat i 2 miesięcy w dniu 3.06.2017r.

/bezsporne/.

Odwołujący złożył do ZUS wniosek o emeryturę w dniu 3.07.2017r.

/bezsporne, a nadto wniosek k. 1 akt emerytalnych/.

Decyzją z dnia 25.07.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. ponownie ustalił dla J. M. wartość kapitału początkowego na dzień 1.01.1999r. na kwotę 45284,03zł. Jako podstawę wymiaru przyjęto kwotę 606,66zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego 49,69% (wyliczony za lata 1989–1998), z uwzględnieniem 7 lat, 9 miesięcy i 15 dni, tj. 93 miesięcy okresów składkowych, a także okresów nieskładkowych w wymiarze 1 roku, 9 miesięcy i 16 dni, tj. 21 miesięcy, współczynnika proporcjonalnego wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego –50,53%, 24% kwoty bazowej –293,01zł, średniego dalszego trwania życia – 209 miesięcy dla osób w wieku 62 lat zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z dnia 25.03.1999r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn (M.P. Nr 12, poz. 173)

/decyzja k. 10 akt kapitałowych/.

Wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym i opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników w okresie od 1.07.1982r. do 31.12.1990r., tj. łącznie przez 8 lat i 6 miesięcy. We wcześniejszym okresie odwołujący nie opłacał tych składek /bezsporne, a nadto okoliczność przyznana przez wnioskodawcę na rozprawie w dniu 19.04.2018r. – e-prot. z 19.04.2018r.: 00:00:45/.

Organ emerytalny obliczając wysokość emerytury ubezpieczonego uwzględnił w całości w/w okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników przez wnioskodawcę.

/bezsporne, a nadto pismo ZUS do KRUS z 3.08.2017r. k. 23 akt emerytalnych/.

Zaskarżoną decyzją z dnia 2.08.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał J. M. na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 887 ze zm.) prawo do emerytury od 1.07.2017r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

W uzasadnieniu Zakład podał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Zakład przyjął, że kwota składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 57567,28zł, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 166520,07zł, średnie dalsze trwanie życia wynosi 209,20 miesięcy, a wyliczona kwota emerytury wynosi 1071,16zł. ZUS obliczył wysokość emerytury zgodnie z art.26 w/w ustawy w następujący sposób ((...),28+ (...),07)/209,20=1071,16zł. Zakład podał, że zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników wynosi 116,48zł. Wysokość emerytury J. M. wyniosła ogółem 1187,64zł /decyzja k. 21 akt emerytalnych/.

Powyższy stan faktyczny, który okazał się bezsporny, został ustalony w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawarte w aktach sprawy i aktach organu rentowego, które obdarzono w całości walorem wiarygodności. Żadna ze stron postępowania ich nie kwestionowała, a i Sąd Okręgowy nie znalazł jakichkolwiek powodów, by czynić to z urzędu. W szczególności Sąd zważył, że nie było sporu pomiędzy stronami co do tego, że wnioskodawca opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników łącznie przez 8 lat i 6 miesięcy w okresie od 1.07.1982r. do 31.12.1990r., co skarżący przyznał wprost na ostatnim terminie rozprawy, ani też to, że organ emerytalny w całości uwzględnił ten okres ustalając zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy oddalił na rozprawie w dniu 19.04.2018r. zgłoszone przez skarżącego wnioski dowodowe na okoliczność wykonywania przez odwołującego pracy w gospodarstwie rolnym od 1967 r. zawarte w jego piśmie procesowym

z dnia 3.01.2018r. /k. 12/, w którym odwołujący wniósł o przeprowadzenie dowodu ze złożonych wraz z tym pismem protokołów zeznań świadków potwierdzonych przez ZUS oraz przez Urząd Miejski, a także odpisu aktu notarialnego i zaświadczenia o prowadzenia gospodarstwa rolnego, jak również zgłoszone przez skarżącego na rozprawie w dniu 19.04.2018r. wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków wskazanych w piśmie procesowym na w/w okoliczność. Powoływane okoliczności pozostają bez wpływu na rozstrzygnięcie sprawy, gdyż nawet jeżeli twierdzenia odwołującego okazałyby się w tym zakresie zgodne z rzeczywistością, to sam fakt wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym przez odwołującego od 1967r., przy jednocześnie niespornym fakcie nieopłacania przez wnioskodawcę do 1.07.1982r. składek z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników, nie miał żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy z przyczyn natury prawnej, o których szerzej będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy podlega oddaleniu.

W niniejszej sprawie spór pomiędzy stronami w istocie oscyluje wokół dwóch głównych zagadnień, a mianowicie dotyczy on po pierwsze, przyjętej przez organ rentowy do wyliczenia wysokości emerytury wartości dalszego średniego trwania życia, co (przede wszystkim z uwagi na sposób sformułowania tego zarzutu przez skarżącego) wymagało identyfikacji podstawy prawnej, na której w tym zakresie oparł się organ emerytalny, po drugie zaś, spór dotyczy możliwości uwzględnienia okresu pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym od 1967r. do 1.07.1982r., gdy wnioskodawca nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne rolników, zarówno do wyliczenia wysokości kapitału początkowego, jak i do wyliczenia wysokości emerytury odwołującego.

Celem uporządkowania dalszych rozważań należy przypomnieć, że skarżący urodzony w dniu (...) (a zatem po 31.12.1948r.), wniosek o emeryturę złożył w dniu 3.07.2017r., a zakwestionowana decyzja została wydana w dniu 2.08.2017r.

Wstępnie należy zatem wskazać, że Sąd ubezpieczeń społecznych nie może wykroczyć poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji, a następnie przez zakres odwołania od niej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 28.10.2014 r., III AUa 241/14; LEX nr 1551942), a ponadto podkreślenia wymaga, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych Sąd ocenia legalność decyzji emerytalnej według stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili jej wydawania (por. wyrok SN z 2.08.2007r., III UK 25/07; OSNP 2008/19-20/293).

Ocena zasadności pierwszego z w/w zarzutów, tj. dotyczącego prawidłowości przyjętej przez ZUS wartości średniego dalszego trwania życia do wyliczenia emerytury wnioskodawcy, wymagała zatem w realiach niniejszej sprawy uwzględnienia treści art. 24 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Ubezpieczonym (t.j. Dz.U. z 2017r., poz. 1383, ze zm.; dalej także ustawa emerytalna) w brzmieniu obowiązującym od 1.01.2013r. do 1.10.2017r.

Zgodnie z obowiązującym wówczas art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej, mężczyznom urodzonym po dniu 31.12.1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w ust. 1b, w którego pkt. 10 przewidziano, że wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych (jak ma to miejsce w przypadku wnioskodawcy) w okresie od 1.04.1951r. do 30.06.1951r. wynosi co najmniej 66 lat i 2 miesiące.

Emerytura, ustalana według zreformowanych zasad dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948 r., stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, ustalonej w sposób określony w art. 25 Ustawy, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi, w jakim ubezpieczony przechodzi na emeryturę z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 (art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach (art. 26 ust. 2 ustawy emerytalnej).

Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (art. 26 ust. 3 ustawy emerytalnej).

Zgodnie zaś z treścią art. 26 ust. 4 ustawy emerytalnej, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2 .

Należy też wskazać, że przepisami art. 1 pkt 1 lit a) i b) ustawy z 5.03.2015r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015r., poz. 552) wprowadzono zmiany w art. 26 ustawy emerytalnej w wyniku, których nadano nowe brzmienie ustępowi 5 art. 26 w/w ustawy oraz dodano do art. 26 nowy ustęp 6.

Znowelizowany przepis ust. 5 art. 26 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym od 1.05.2015r. postanowiono, że tablice, o których mowa w ust. 4 są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do 31 marca następnego roku kalendarzowego, z uwzględnieniem ust. 6.

Z kolei zgodnie z treścią przepisu ust. 6 art. 26 w/w ustawy (w brzmieniu obowiązującym od 1.05.2015r. do 1.10.2017r.) ustawodawca zdecydował, że jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz art. 27 ust. 2 i 3.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy zważył, że z przytoczonych przepisów wynika po pierwsze, że ani ubezpieczony, ani też ZUS nie mają żadnego wpływu na określenie wartości średniego dalszego trwania życia, bo ta zgodnie z wyraźną wolą ustawodawcy wyrażoną w dyspozycji art. 26 ust. 4 ustawy emerytalnej, corocznie do dnia 31 marca określona jest w formie komunikatu Prezesa GUS. Tym samym odnosząc się do analizowanego zarzutu odwołującego należy zaakcentować, że nie ma w tym zakresie jakiegokolwiek uznaniowości, ani tym bardziej dowolności po stronie organu emerytalnego, który nie dokonuje żadnych wyliczeń w tym przedmiocie.

Po drugie, konsekwencją cytowanych wyżej przepisów jest to, że co do zasady daną tablicę stosuje się do wniosków złożonych w trakcie jej obowiązywania (ust. 5 art. 26 ustawy emerytalnej), chyba że korzystniejsza dla ubezpieczonego do ustalenia wysokości emerytury okazałaby się tablica trwania życia obowiązująca w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz art. 27 ust. 2 i 3 (ust.6 art. 26 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym od 1.05.2015r. do 1.10.2017r.).

Skoro zaś wnioskodawca urodzony (...) w dniu złożenia wniosku o emeryturę, tj. w dniu 3.07.2017r., ukończył 66 lat i 3 miesiące, przeto zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z dnia 24.03.2017r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn (M.P. z 2017r., poz.292) obowiązującym w okresie od 1.04.2017r. do 31.03.2018r., wskaźnik średniego dalszego trwania życia dla takich osób, jak odwołujący określony w tablicy stanowiącej załącznik do w/w komunikatu wynosił 209,20 miesięcy - i taki też organ emerytalny prawidłowo przyjął w zaskarżonej decyzji do wyliczenia emerytury skarżącego.

Sąd Okręgowy zważył też, że skarżący powszechny wiek emerytalny 66 lat i 2 miesiące, zgodnie z art. 24 ust. 1b pkt 10 ustawy emerytalnej (w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie nowelizacji obowiązującej od 1.10.2017r.), osiągnął w dniu 3.06.2017r., a zatem w okresie obowiązywania tej samej tablicy trwania życia ogłoszonej w przedmiotowym komunikacie Prezesa GUS z dnia 24.03.2017r., tj. od 1.04.2017r. do 31.03.2018r. Wobec czego niezależnie od ewentualnie przyjmowanej daty – czy to daty złożenia wniosku czy też daty osiągnięcia wieku emerytalnego, wskaźnik średniego dalszego trwania życia dla wnioskodawcy pozostaje taki sam.

Podsumowując tę część rozważań prawnych, w ocenie Sądu Okręgowego, nie ma żadnych wątpliwości, że na gruncie niniejszej sprawy ZUS prawidłowo przy wydaniu zakwestionowanej decyzji przyjął w przypadku wnioskodawcy wartość 209,20 miesięcy średniego dalszego trwania życia opierając się prawidłowo - zgodnie z przytoczonymi wyżej dyspozycjami przepisów ust. 4 i ust.5 art. 26 ustawy emerytalnej- na treści w/w komunikatu Prezesa GUS z dnia 24.03.2017r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn. Zaakcentować należy, że

działanie Zakładu w tym zakresie nie miało charakteru dowolnego, lecz było zdeterminowane treścią wskazanych wyżej przepisów.

Na marginesie jedynie Sąd gwoili ścisłości pragnie także dodać, że średnie dalsze trwanie życia przyjmowane do wyliczenia kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r., w myśl art. 173 ust. 3 ustawy emerytalnej, ustala się zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat, czyli w jednakowej dla wszystkich ubezpieczonych wysokości, wynoszącej 209 miesięcy zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z dnia 25.03.1999r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn (M.P. Nr 12, poz. 173) i tak też prawidłowo postąpił ZUS w decyzji o ponownym ustaleniu kapitału dla wnioskodawcy.

Także drugi zarzut podniesiony przez wnioskodawcę w jego odwołaniu, tj. dotyczący uwzględnienia do obliczenia wysokości kapitału początkowego oraz do obliczenia wysokości emerytury, okresu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym od 1967r., kiedy skarżący nie opłacał składek z tytułu ubezpieczeń społecznych rolników, nie mógł skutkować zmianą zaskarżonej decyzji z przyczyn podanych poniżej, które muszą zostać omówione odrębnie.

Analizując możliwość uwzględnienia okresów pracy w gospodarstwie rolnym przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego należy przypomnieć w pierwszej kolejności, że zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej, dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy, który stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2 ustawy emerytalnej). Zgodnie z art. 173 ust. 3 cytowanej ustawy wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy, tj. na dzień 1.01.1999 r.

Stosownie do treści art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. W ust. 2 art. 174 ustawy emerytalnej, postanowiono zaś, że przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem 1.01.1999r.: 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6; 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5; 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Jak zatem wynika wprost z cytowanego powyższego przepisu ust. 1 i 2 art. 174 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu kapitału początkowego, nie uwzględnia się okresów rolniczych, jako tzw. okresów uzupełniających. Okresy pracy w gospodarstwie rolnym nie zostały bowiem wymienione ani w art. 6, ani też w art. 7 ustawy emerytalnej, do których to przepisów wprost odwołuje się art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej. Z powyższego wynika, że do wysokości kapitału początkowego w ogóle nie uwzględnia się okresów pracy w gospodarstwie rolnym, ponieważ ustawodawca nie przewidział w art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej takiej możliwości (zob. wyrok SN z 11.01.2005r., I UK 135/04, OSNP 2005/14/217; a także Komentarz do art.174 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Bartosz Suchacki, ABC 2009). Dodać należy, że katalog z art. 174 ust. 2 ustawy emerytalnej ma charakter zamknięty w tym sensie, że okresy w nim nieprzewidziane nie mogą zostać uwzględnione (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 11.03.2005 r., III AUa 1380/04, OSA 2006/6/20; por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 6.12.2016r. III AUa 274/16).

Nie istnieje w związku z tym podstawa prawna, która uzasadniałaby żądanie ubezpieczonego w zakresie uwzględnienia okresów pracy w gospodarstwie rolnym przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego. W konsekwencji ustawowego sposobu ustalania wysokości kapitału początkowego bez znaczenia pozostaje praca w gospodarstwie rolnym, co czyni zarzut skarżącego w analizowanym zakresie w całości chybionym.

Sąd Okręgowy zważył też, że wszystkie okresy ubezpieczeniowe, które można było odwołującemu uwzględnić przy wyliczaniu jego emerytury z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, zostały przez organ emerytalny uwzględnione w sposób prawidłowy w zaskarżonej decyzji. Na podstawie skarżonej decyzji organu rentowego ubezpieczony uzyskał emeryturę powszechną obliczoną według tzw. nowych zasadach, tj. według systemu zdefiniowanej składki. Zaznaczyć należy, że wnioskodawca urodzony (...), a więc po 31.12.1948 r., ma w zaskarżonej

decyzji przyznana tzw. emeryturę kapitałową z art. 24 ustawy emerytalnej, której wysokość jest ustalona w oparciu o art. 26 tej ustawy i nie jest uzależniona od legitymowania się jakimś minimalnym, określonym ustawą stażem ubezpieczeniowym. Prawo do tego świadczenia przysługuje ubezpieczonym urodzonym po 31.12.1948 r. po osiągnięciu określonego w ustawie wieku emerytalnego. Wysokość emerytury odwołującego zależy od wysokości kapitału początkowego i zgromadzonych składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego. Zgodnie bowiem z art. 26 ust.1 ustawy emerytalnej, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Według art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Organ emerytalny ustalając zwiększenie emerytury odwołującego bezbłędnie, zdaniem Sądu Okręgowego, zastosował przepis art. 26a ust. 1 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 26 ulega zwiększeniu **za okresy opłacania składek** na Fundusz Emerytalny Fundusz Emerytalny (...), Fundusz Ubezpieczenia Społecznego (...) i ubezpieczenie emerytalno-rentowe, o których mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zwiększenie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje osobie mającej ustalone prawo do emerytury na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (ust. 2) Zwiększenie, o którym mowa w ust. 1, przyznaje się ubezpieczonemu, który legitymuje się okresami, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 1, krótszymi niż 25 lat (ust. 3).

Odwołujący nie kwestionował ilości uwzględnionych do obliczenia zwiększenia emerytury przez ZUS okresów, gdyż jak sam przyznał, rzeczywiście opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników w łącznej ilości 8 lat i 6 miesięcy. Jak przyznał wnioskodawca w spornym okresie od 1967 r. nie opłacał takich składek. Oświadczył też, że przed 1.07.1982r. był zwolniony od opłacania tych składek.

Wobec tego Sąd Okręgowy, oceniając zasadność przedmiotowego roszczenia wnioskodawcy zważył, że w realiach niniejszej sprawy trzeba było także udzielić odpowiedzi na pytanie prawne, czy emerytura ustalona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej ulega zwiększeniu na podstawie art. 26a tej ustawy za okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, w których rolnik był zwolniony na mocy przepisu szczególnego od obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie społeczne rolników.

Przypomnieć należy, że obowiązek opłacania składek na fundusz emerytalny rolników został wprowadzony z dniem 1.7.1977r. przez art. 69 ustawy z 27.10.1977r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140) i istniał niezależnie od obowiązku podlegania ubezpieczeniu z innego tytułu. Z treści art. 37 ust. 1-3 w/w ustawy wynika, że utworzono fundusz emerytalny rolników ze składek opłacanych przez rolników oraz z dotacji budżetu Państwa. Środki funduszu przeznaczono się na wypłatę świadczeń określonych ustawą. Obowiązek opłacania przez rolnika składki powstawał od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, w którym rolnik rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego, a ustawał - z końcem miesiąca kalendarzowego, w którym rolnik przestał prowadzić gospodarstwo rolne (art. 38 ustawy). Według zaś art. 40 w/w ustawy rolnik, który rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego przed ukończeniem 35 lat życia, zwolniony jest od obowiązku opłacania składki przez okres pierwszych 5 lat gospodarowania. Taki stan prawny miał miejsce również pod rządami obowiązującej od 1.1.1983r. ustawy z 14.12.1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 268), w której obowiązkiem ubezpieczenia rolniczego objęto również domowników (art. 1 ust. 2). Obowiązek podwójnego ubezpieczenia rolnika i domownika ustał dopiero od 1.01.1989r. w stosunku do osób będących pracownikami zatrudnionymi w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie albo objętych innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub o zaopatrzeniu emerytalnym (art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin w brzmieniu nadanym

ustawą z 24.2.1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym – Dz.U. Nr 10, poz. 53 ze zm.).

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w podjętej 3.10.2012r. uchwale III UZP 4/12 (OSNP 2013/5-6/58) emerytura ustalona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej nie ulega, w przypadku zwolnienia ubezpieczonego z mocy przepisu szczególnego z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie rolnicze, zwiększeniu na podstawie art. 26a. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wyjaśnił, że ustawa emerytalna odróżnia zasady uwzględniania okresów ubezpieczenia rolniczego w stażu ubezpieczeniowym niezbędnym do nabycia prawa do emerytury w systemie powszechnym i zasady uwzględniania okresów tego ubezpieczenia do ustalenia kwoty zwiększenia świadczenia. Należy zgodzić się z Sądem Najwyższym, że ustalając staż do nabycia prawa do emerytury powszechnej, okresy rolnicze wskazane w katalogu art. 10 ust. 1 ustawy uwzględnia się (jako okresy składkowe) tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia stażu ubezpieczeniowego (i to z pominięciem okresów zbiegających się w czasie), przy czym - wobec nawiązania w przepisie do pojęcia okresów składkowych - staż ten uzupełniają nie tylko okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, za które opłacono składki, ale również okresy ubezpieczenia społecznego rolników, w których rolnik był zwolniony z obowiązku składkowego.

Trzeba w tym miejscu jednak wyraźnie podkreślić, że możliwość uwzględnienia, jako uzupełniających okresów rolnych ma charakter wyjątkowy i może nastąpić tylko w przypadkach przewidzianych przez ustawodawcę w przepisie. Takim wyjątkiem jest art. 10 ustawy emerytalnej. Zaakcentować należy, że w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że przepis ten pozwala uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe okresami pracy w gospodarstwie rolnym do rozmiaru stażu okresów składkowych i nieskładkowych w zakresie wymaganym i koniecznym do nabycia określonych uprawnień emerytalnych. (por. wyrok SN z 11.01.2011r., I UK 246/10; wyrok SN z 5.09.2008r., II UK 364/2007). Dotyczy to jednak wyłącznie uzupełnienia okresu stażowego.

Sąd Okręgowy zważył, że w realiach niniejszej sprawy przepis art. 10 ust.1 ustawy emerytalnej nie może znaleźć zastosowania wobec odwołującego, ponieważ przyznanie emerytury z art. 24 w/w ustawy, tj. tzw. emerytura kapitałowa nie jest uzależnione od legitymowania się jakimś minimalnym, określonym ustawą stażem ubezpieczeniowym. Prawo do tego świadczenia przysługuje ubezpieczonym urodzonym po 31.12.1948r. po osiągnięciu określonego w ustawie wieku emerytalnego. Natomiast przepis art. 10 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia mogą być uwzględnione do prawa do emerytury, jak i jej wysokości, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, dotyczy emerytur obliczanych według tzw. "starych zasad", a wnioskodawca nie jest uprawniony do takiej emerytury. Skoro prawo do emerytury kapitałowej nie jest uzależnione od legitymowania się określonym stażem ubezpieczeniowym, to oznacza to, że uwzględnia się tylko ten okres pracy w gospodarstwie rolnym lub prowadzenia gospodarstwa, za który przyznano zwiększenie, o którym mowa w art. 26a ustawy emerytalnej, tj. okres, za który zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie rolnicze.

Jak słusznie wskazał SN w powołanej wyżej uchwale z 3.10.2012r., III UZP 4/12, ustalając staż do zwiększenia emerytury w systemie powszechnym **uwzględnia się tylko udowodnione okresy opłacania składki na ubezpieczenie rolnicze** (także wtedy, gdy zbiegają się one w czasie z okresami składkowymi lub nieskładkowymi). Strukturę okresów ubezpieczenia rolniczego przyjmowanego do wyliczenia zwiększenia emerytury normują art. 56 ust. 3, art. 56 ust. 4 i art. 26a ustawy emerytalnej i zasadniczo czynią to według tych samych zasad, tak w odniesieniu do emerytur z systemu zdefiniowanego świadczenia, jak i emerytur z systemu zdefiniowanej składki. Ustalając zasady uwzględniania okresów ubezpieczenia rolniczego do wyliczenia kwoty przedmiotowego zwiększenia ustawodawca używa terminu „okres opłacania składki” i odwołuje się do przepisów dotyczących obliczania części składkowej emerytury rolniczej, które nie posługują się pojęciem „okresu składkowego”. Uznając odmiennność zasad liczenia stażu ubezpieczeniowego do nabycia prawa do emerytury w systemie powszechnym i zasad liczenia okresów ubezpieczenia rolniczego do spornego zwiększenia świadczenia, Sąd Okręgowy w pełni akceptuje pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w cytowanej uchwale, że należy przyjąć, iż nie ma podstaw do traktowania okresów zwolnienia z obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie społeczne rolników, jako okresów składkowych i w konsekwencji do uwzględniania ich przy wyliczeniu kwoty zwiększenia. Jak bowiem słusznie wskazał Sąd Najwyższy do takiej konkluzji skłania zarówno

wykładnia językowa, jak i systemowa art. 56 ust. 3 i 4 oraz art. 26a ustawy emerytalnej, a ponadto za takim rozwiązaniem przemawia też wykładnia funkcjonalna tych przepisów, gdyż celem przedmiotowego zwiększenia jest zrekompensowanie osobie uprawnionej do emerytury w systemie powszechnym rzeczywistych ciężarów, jakie ponosiła w przeszłości, podlegając podwójnemu ubezpieczeniu i opłacając z tego tytułu należne składki. Pogląd ten Sąd Okręgowy w całości aprobuje traktując go jako własny.

Skoro zaś odwołujący, który urodził się (...) ma prawo do tzw. emerytury kapitałowej z art. 24 ustawy emerytalnej obliczonej zgodnie z art. 26 tej ustawy i przyznał, że przed 1.07.1982r. nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne rolników, a nadto nie było sporu pomiędzy stronami co do tego, że organ emerytalny uwzględnił w całości rzeczywisty okres odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne rolników przez wnioskodawcę przy ustalaniu w zaskarżonej decyzji zwiększenia emerytury, przeto w świetle cytowanego przepisu art. 26a ustawy emerytalnej oraz poczynionych wyżej rozważań, również w tej części odwołanie okazało się niezasadne.

Sąd Okręgowy zważył też, że obliczenia części składkowej świadczenia za okres pracy w gospodarstwie rolnym oraz opłacania składek ustalonej według zasad wymiaru określonych w przepisach art. 25 ust. 1 -3 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. 2016r., poz. 277 ze zm.) organ emerytalny dokonał w sposób prawidłowy. Poprawnie bowiem do ustalenia zwiększenia z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie rolne Zakład uwzględnił J. M. niesporny łączny okres 8 lat i 6 miesięcy faktycznego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, co dało 102 miesiące, a następnie dokonał właściwego wyliczenia zwiększenia emerytury odwołującego w następujący sposób: $102 \text{ miesiące} \times 1\% : 12 = 8,50\% + 4,64\%$ z tytułu opłacania składki w wysokości wyższej niż 120% przeciętnej emerytury $\times 886,44\text{zł}$ (kwota minimalnej emerytury podstawowej), co dało ostatecznie kwotę 116,48zł, o którą ZUS zwiększył świadczenie emerytalne skarżącego wyliczone uprzednio zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej.

Podsumowując tę część rozważań prawnych, Sąd Okręgowy uznał, że również zarzut nieuwzględnienia przez ZUS do obliczenia zwiększenia wysokości emerytury kapitałowej z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych okresu pracy skarżącego w gospodarstwie rolnym od 1967r. kiedy wnioskodawca nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne rolników, okazał się w całości bezzasadny.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należało, że zaskarżona decyzja jest prawidłowa, albowiem organ rentowy wydając rzeczoną decyzję nie dopuścił się żadnego błędu.

Mając powyższe na uwadze, na mocy powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy wraz z pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia apelacji.

A.P.